

Praktická príručka pre aplikáciu zákona o dreve v prevádzkovej praxi

UVÁDZANIE DREVA NA VNÚTORNÝ TRH

LEGISLATÍVA

V roku 2010 vydal EURÓPSKY PARLAMENT a RADA EURÓPSKEJ ÚNIE **NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) č. 995/2010** z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (ďalej len „nariadenie“).

Následne v roku 2012 vydala EURÓPSKA KOMISIA **VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) č. 607/2012** zo 6. júla 2012 o podrobných pravidlách v súvislosti so systémom náležitej starostlivosti a pravidelnosťou a povahou kontrol monitorovacích organizácií v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Jedná sa o prvú legislatívu EÚ, ktorá zavádza systémové opatrenia na **zamedzenie obchodovania s nelegálne vyťaženým drevom** a výrobkami z takéhoto dreva na území EÚ.

Nariadenie ukladá hospodárskym subjektom tri povinnosti a to:

1. **Neuvádzať na trh nelegálne vyťažené drevo.**
2. **Pri uvádzaní dreva uplatňovať náležitú starostlivosť prostredníctvom „systému náležitej starostlivosti“.**
3. **Viesť „systém náležitej starostlivosti“, udržiavať a pravidelne ho vyhodnocovať.**

Následne z dôvodu aplikácie uvedených právnych aktov EÚ bol na Slovensku prijatý **zákon č. 113/2018 Z. z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh a o zmene a doplnení zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dreve“)** účinný od 1. 7. 2018.

Hospodársky subjekt (ďalej len „HS“)

v zmysle „nariadenia“ je akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá uvádza drevo alebo výrobky z dreva **prvýkrát** na vnútorný trh **akýmkoľvek spôsobom** a bez ohľadu na techniku predaja, **v rámci obchodnej činnosti** či už za poplatok alebo bezplatne.

Teda je to osoba, ktorá ako prvá v obchodnom reťazci uvádza drevo alebo výrobky z dreva na trh.

Môže sa jednať o **obhospodarovateľa lesa** ak drevo pochádza z **lesných pozemkov** (zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov), alebo o osobu **oprávnenú na výrub stromov**, alebo odstraňovanie porastov, ak sa jedná o nelesné pozemky (zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov), alebo dovozcu dovážajúceho drevo alebo výrobky z dreva do priestoru EÚ z krajín mimo EÚ.

System náležitej starostlivosti

(Due Diligence System – DDS) (ďalej len „systém“) je súbor opatrení a postupov na účinné minimalizovanie rizika, že drevo alebo výrobky z dreva prichádzajúce na trh bude pochádzať z nezákonnej ťažby.

Systém je zjednodušene povedané, materiál v listinnej alebo elektronickej forme, ktorý popisuje celý proces týkajúci sa ťažby dreva a uvedenia dreva na trh ktorý HS vykonáva a zaoberá sa možnosťou rizika uvedenia nelegálne vyťaženého dreva na trh.

Skladá sa z troch častí a to:

- 1. Opatrenia a postupy zabezpečujúce prístup k informáciám o dodávke dreva.**
- 2. Postupy hodnotenia rizika.**
- 3. Postupy na zmierňovanie rizika.**

V bode 1. sa HS zadefinuje – názov HS, výmera obhospodarovaných pozemkov, ktorá má korešpondovať s údajmi uvádzanými orgánom štátnej správy lesného hospodárstva v informačnom systéme lesného hospodárstva resp. v prípade výrubu na nelesných pozemkoch výmera a čísla parciel na ktorých sa bude vykonávať výrub, kto a na základe čoho vykonáva činnosť OLH, uvedie ako ťažbovo výrobný proces (samozrejme v súlade so zákonom) prebieha, kde sú uložené a archivované listiny – faktúry, dodacie listy, PSL, súhlasy na ťažbu, v prípade výrubu na nelesných pozemkoch uviesť kde sú uložené rozhodnutia o povolení výrubu, aký číselný rad je používaný pri vystavovaní dokladov k preprave dreva, podľa čoho resp. akej klasifikácie sú sortimenty zatriedňované pri predaji a preprave, kto je za akú časť výroby zodpovedný, akou formou a spôsobom sa vedie lesná hospodárska evidencia (v listinnej forme, elektronicke, prostredníctvom informačného systému štátnej správy lesného hospodárstva) resp. evidencia

o vyťaženej drevnej hmote, kto predkladá OLH údaje, ktoré sú v lesnej hospodárskej evidencii evidované, ako sa eviduje predaj resp. uvedenie na trh tenčiny, zoznam odberateľov.

V bode 2. sa HS má zaoberať otázkou, či aj pri realizácii popísaného ťažbovo - výrobného procesu, je možnosť uvedenia nelegálne vyťaženého dreva na trh.

HS tu môže uviesť aké opatrenia vykonáva, aby nedošlo k nelegálnej ťažbe resp. uvedeniu na trh nelegálne vyťaženého dreva (napr. kontrolná činnosť zo strany HS, certifikačné schémy PEFC, FSC, pravidelný výkon dozoru zo strany štátnych inštitúcií) a v závere zhodnotí mieru rizika, ktorá sa u neho môže vyskytnúť z hľadiska možnosti uvedenia nelegálne vyťaženého dreva na trh. Uvádzaná úroveň rizika môže byť veľmi vysoká, vysoká, mierna, nízka alebo **zanedbateľná**.

V bode 3. má HS uviesť, aké postupy resp. opatrenia by prijal HS na zmierňovanie rizika v prípade, že v bode 2. by vyšlo riziko uvedenia na trh nelegálneho dreva ako **zanedbateľné** bod 3. nie je potrebné v systéme uvádzať.

Každý HS je povinný systém udržiavať, uplatňovať a pravidelne vyhodnocovať – minimálne 1 x ročne a podľa potrieb ho aktualizovať, ak systém nezabezpečuje monitorovacia organizácia.

Uplatňovanie systému znamená, že HS dodržiava a riadi sa postupmi, ktoré sú v ňom uvádzané.

Systém musí mať HS vypracovaný predtým ako uvedie drevo z ťažby na trh.

Systém si HS môže vypracovať sám, zadať vypracovanie inej osobe (napr. organizácii zabezpečujúcej certifikačné schémy), alebo ho môže dať vypracovať monitorovacej organizácii, ktorá systém vypracuje a pravidelne vyhodnocuje. Zoznam monitorovacích organizácií je uvedený na stránke Európskej komisie.

http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/List_of_recognised_MOs.pdf

Obchodník

je fyzická alebo právnická osoba, ktorá v rámci obchodnej činnosti na vnútornom trhu predáva alebo kupuje drevo alebo výrobky z dreva, ktoré **už boli uvedené na trh**, teda sú to osoby nasledujúce v rámci dodávateľsko-odberateľského reťazca po HS.

Obchodníci musia vedieť dokladmi preukázať v rámci dodávateľsko-odberateľského reťazca nadobudnutie dreva alebo výrobkov z dreva a identifikovať aj obchodníkov, ktorým drevo alebo výrobky z dreva dodali, pričom nemajú povinnosť mať vypracovaný systém.

Prepravca

je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva alebo zabezpečuje prepravu dreva alebo výrobkov z dreva.

Prepravca je pri preprave povinný sa preukázať nezameniteľne identifikovateľným dokladom, z ktorého sú podľa druhu dreva a výrobkov z dreva zrejmé tieto údaje:

1. Pôvod dreva a výrobkov z dreva.
2. Druh dreviny, z ktorej pochádza drevo a výrobky z dreva.
3. Množstvo dreva a výrobkov z dreva vyjadrené počtom kusov, ak je možné počet kusov určiť.
4. Ak ide o surové drevo, objem alebo hmotnosť surového dreva a zaradenie surového dreva do kvalitatívnej triedy.
5. Odosielateľ, adresát a príjemca dreva, ak ním nie je prepravca.
6. Dátum a čas prepravy.
7. Slovné a číselné označenie dokladu o prevode vlastníctva alebo držby dreva a výrobkov z dreva vrátane ich prevzatia na prepravu, ak bol taký doklad vystavený.
8. Identifikačné údaje prepravcu v rozsahu obchodné meno, miesto podnikania a IČO.

HS, obchodníci aj prepravcovia sú povinní doklady preukazujúce nadobudnutie dreva, jeho predaj ako aj doklady k preprave uchovávať najmenej 5 rokov.

Zákonom o dreve boli zadefinované orgány štátnej správy v oblasti uvádzania dreva a výrobkov z dreva na trh, ako aj režim a spôsob vykonávania štátnych dozorov v tejto oblasti.

Orgánmi štátnej správy sú:

- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.
- Okresný úrad v sídle kraja, odbor opravných prostriedkov.
- Okresný úrad pozemkový a lesný odbor.
- Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia (ďalej len „SLDI“).

Dozor

je oprávnenie orgánu štátnej správy sledovať, zisťovať a kontrolovať dodržiavanie povinností v oblasti uvádzania dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh.

Dozory vykonávané SLDI sú v zmysle plánu dozornej činnosti, ktorý je vypracovaný na základe posúdenia analýzy rizík, ale aj na základe podaní štátnych orgánov, orgánov činných v trestnom konaní, ale aj na základe podaní tretích strán, čo v súčasnosti pri dozoroch vykonávaných SLDI tvorí cca 80 % dozorov.

Pri dozore okrem analýzy vypracovaného systému a posúdenia či spĺňa predpísané náležitosti, je posudzované vykonanie ťažby vo vzťahu k uplatniteľnému právnemu predpisu, čo je na lesných pozemkoch zákon č. 326/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o lesoch“) a na nelesných pozemkoch zákon č. 543/2002 Z. z. (ďalej len „zákon o ochrane prírody“).

Je teda preverované, či pri ťažbe a uvedení dreva na trh, boli dodržané všetky podmienky, ktoré uvedené zákony predpisujú pre realizáciu ťažby t. j. napr. zaevidovanie HS v evidencii obhospodarovateľov lesa, obhospodarovanie lesných pozemkov prostredníctvom odborného lesného hospodára, realizácia ťažby v súlade so zákonom o lesoch, s programom starostlivosti o lesy alebo s projektom starostlivosti o lesný pozemok, v prípade výrubu mimo lesných pozemkov rozhodnutie orgánu ochrany prírody a krajiny, vyznačenie ťažby, vydanie súhlasu na ťažbu, oznámenie dôvodu vzniku náhodnej ťažby orgánu štátnej správy lesného hospodárstva, prípadne orgánu ochrany prírody a krajiny, evidencia ťažieb v lesnej hospodárskej evidencii, správnosť a úplnosť vydávania dokladov o pôvode dreva.

Pri dozore sú tiež kontrolované faktúry resp. platby za realizáciu ťažby, faktúry za predaj dreva, doklady o pôvode dreva a zistené údaje sú následne porov-

návané v kontexte s výškou ťažieb zistenou v teréne, evidenciou vedenou v lesnej hospodárskej evidencii v prípade výrubu mimo lesných pozemkov väzba k rozhodnutiu orgánu ochrany prírody a krajiny k predaju drevnej hmoty, vystaveným faktúram za predaj a dokladom vystaveným k preprave dreva.

Najčastejšie pochybenia zistené pri výkone štátneho dozoru

- Realizácia **ťažby dreva bez vydaného písomného súhlasu na ťažbu** oprávnenou osobou resp. **bez platného súhlasu na ťažbu** – § 23 ods. 1 zákona o lesoch, vyhláška č. 232/2006 Z. z. o vyznačovaní ťažby dreva, označovaní vyťaženého dreva a dokladoch o pôvode dreva (ďalej len „vyhláška o vyznačovaní ťažby“). Platnosť súhlasu je posudzovaná z pohľadu – napr. bol súhlas vydaný oprávnenou osobou t. j. OLH? Korešponduje obdobie realizácie ťažby a následnej evidencie v LHE s platnosťou uvádzanou na súhlase na ťažbu? Zodpovedá druh vykonávanej ťažby (§ 22 ods. 2 zákona o lesoch) s druhom ťažby uvádzanej na súhlase na ťažbu?
- Realizácia **ťažby dreva bez vyznačenia**, tam kde sa vyznačenie podľa zákona vyžaduje – § 23 ods.1 zákona o lesoch, vyhláška o vyznačovaní ťažby.
- Realizácia **výrubu na nelesných pozemkoch bez rozhodnutia orgánu ochrany prírody a krajiny**, tam kde z hľadiska podmienok uložených zákonom takéto rozhodnutie malo byť vydané - § 47 zákona o ochrane prírody.
- Realizácia **náhodných ťažieb bez ohlásenia orgánu štátnej správy lesného hospodárstva**, ak sa ohlásenie vyžaduje – § 23 ods. 7–9 zákona o lesoch.
- Realizácia **náhodných ťažieb pri nedodržíaní minimálnej 10 dňovej lehoty** na začatie vykonania náhodnej ťažby, v prípade, že s vykonaním pred uplynutím tejto lehoty nesúhlasil orgán štátnej správy lesného hospodárstva – § 23 ods. 10 zákona o lesoch.
- **Prekročenie objemu ťažby v porastoch s vekom nad 50 rokov** – § 23 ods. 12 zákona o lesoch.
- **Prekročenie celkového objemu dreva predpísaného programom starostlivosti o lesy** pre lesný celok, kategóriu lesa alebo vlastnícky celok – § 23 ods. 13 zákona o lesoch.
- **Nezabezpečenie vedenia resp. chybné vedenie lesnej hospodárskej evidencie** – § 44 ods. 1, 2 zákona o lesoch; vyhláška č. 297/2011 Z. z. o lesnej hospodárskej evidencii.

- **Nevydávanie dokladov** resp. vydávanie chybných alebo neúplných dokladov na prepravu dreva (doklad o pôvode dreva) – § 24 ods. 1 písm. c) a ods. 4 zákona o lesoch; § 3 ods. 4 – 6 zákona o dreve.
- **Najčastejšie nedostatky vyskytujúce sa v dokladoch vydávaných k preprave dreva:**
  - a) doklad nie je nezameniteľne identifikovateľný číslom resp. doklady nie sú vystavované chronologickom poradí (povinnosť vystavovať doklady v chronologickom poradí je povinnosť vyplývajúca nie zo zákona o lesoch, ale z § 3 ods. 6 zákon o dreve)
  - b) objem prepravovaného dreva nekorešponduje s objemom uvedeným na doklade
  - c) na doklade nie je uvedený resp. je uvedený nesprávny dátum a čas prepravy
  - d) na doklade nie je uvádzaný počet kusov prepravovaného dreva (uvádzať na doklade počet kusov nie je povinnosť vyplývajúca zo zákona o lesoch, ale povinnosť vyplývajúca z § 3 ods. 4 písm. c) zákona o dreve)
- **Nearchivovanie dokladov preukazujúcich nadobudnutie, predaj dreva a dokladov vydávaných k preprave dreva** – § 3 ods. 2 a 5 zákona o dreve, § 24 ods. 1 písm. c) a ods. 4 zákona o lesoch, § 6 vyhlášky o vyznačovaní ťažby.
- **Nevedenie, nevyhodnocovanie alebo neuplatňovanie systému** – § 4 ods. 1, 2, 3, 5 zákona o dreve.

Verejnosť

Ako zo strany verejnosti, tak aj rôznych mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú vo svojej činnosti ochranou životného prostredia, je problematika uvádzania dreva a výrobkov z dreva na trh a tým aj legálnosti ťažby dreva, vnímaná veľmi citlivo.

Verejnosť sa aktívne do uvedenej problematiky zapája, podáva podnety na vykonanie dozorov, poskytuje inšpekcii informácie týkajúce sa ťažby dreva a obchodu z drevom a požaduje relevantné informácie o vykonávaných dozoroch, o čom svedčí aj počet vykonávaných dozorov na podnety (cca 80 %)

Záver

Dobre vypracovaný systém, ktorý detailne popisuje ťažbovo – výrobný proces a zaoberá sa rizikom uvedenia nelegálne vyťaženého dreva na trh, môže v konečnom dôsledku eliminovať riziko uvedenia nelegálne vyťaženého dreva na trh, urýchliť celkový proces dozoru a v kocke objasniť celý proces, ktorým HS uvádza drevo na trh.